

Szczecin, 29.03.2025r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej

lek. Andrzeja Bobińskiego

pt. „Kompleksowa ocena pacjentów po operacyjnym leczeniu stopy płasko koślawej z użyciem implantu Spherus”

napisanej pod kierunkiem

dr hab. n. med. Piotra Morasiewicza, prof. UO

Opole 2024, stron 71

Schorzenia w obrębie przodo- i tyłostopia stanowią istotny problem kliniczny. Wielopostaciowość zmian chorobowych współistniejących z deformacją płasko - koślawą powoduje że obraz kliniczny jest często bardzo zróżnicowany i może być też wtórnym schorzeniem do rozwijającej się wady w innej części stopy i stawu skokowego. W obliczu wielu dostępnych metod leczenia zachowawczego, a przy braku ich skuteczności, dostępu do różnorodnych technik leczenia operacyjnego, planowanie leczenia wymaga od lekarza ortopedy indywidualnego podejścia do każdego chorego. Bardzo istotnym aspektem dla podjęcia prawidłowej decyzji terapeutycznej jest wykonanie i właściwa analiza diagnostyki obrazowej oraz zasad biomechaniki narządu ruchu, ponieważ różnorodność podejmowanych terapii u chorych niejednokrotnie odbiega od klinicznych standardów leczenia tego schorzenia.

Podjęcie przez Doktoranta analizy wpływu leczenia korekcyjnego przy użyciu śruby Spherus na końcowy wynik kliniczny schorzenia uważam za wysoce celowe i bardzo potrzebne z praktycznego punktu widzenia.

Oceniana rozprawa doktorska ma układ klasyczny. Praca liczy 71 stron wydruku komputerowego. Składa się z części opisowej i ciągu trzech publikacji naukowych. Obejmuje w części opisowej wstęp, cele pracy, materiał i metody, wyniki, podsumowanie dyskusji, wnioski, spis piśmiennictwa, wydruki opublikowanych prac, streszczenie w języku polskim i angielskim. Przywołane treści tworzą logicznie powiązaną całość.

W **części teoretycznej pracy** Autor przedstawia podstawową nomenklaturę i definicje zagadnień związanych z tematem rozprawy. W części tej omówiono różnorodne czynniki diagnostyczno - terapeutyczne mogące mieć wpływ na wyniki leczenia deformacji płasko - koślawej. Cała teoretyczna część rozprawy napisana jest syntetycznie i poprawnie w oparciu o aktualne piśmiennictwo.

Cele pracy zostały przedstawione w formie trzech celów głównych.

Zdaniem Recenzenta cele pracy zostały sformułowane poprawnie, co dowodzi umiejętności Doktoranta przy planowaniu badań.

W rozdziale **Materiał i Metody** przedstawiono zbiorczo metody badawcze zastosowane w poszczególnych publikacjach do realizacji założeń i celów pracy. Doktorant przedstawił odpowiednio kryteria włączenia i wykluczenia chorych z badań, opisał techniki operacyjne zastosowane w leczeniu chorych, oraz metody oceny radiologicznej i badania chodu po leczeniu.

W tym rozdziale przy opisie zarówno pierwszej jak i trzeciej publikacji Autor przedstawia najpierw metodykę badań, a dopiero pod koniec prezentuje materiał badawczy. Zdaniem recenzenta kolejność powinna być odwrotna. Na samym końcu części opisowej pracy już po przedstawieniu wyników Autor zapoznaje czytającego z metodyką badań, co również nie powinno mieć miejsca.

Przedstawiono i omówiono trzy prace, z których **pierwsza** dotyczy oceny wyników leczenia 27 chorych z deformacją płasko-koślawą stopy po nieskutecznym leczeniu zachowawczym. Oceniano parametry radiologiczne, stopień satysfakcji chorych po leczeniu, częstość występowania powikłań po operacji oraz natężenie bólu.

Zdaniem Recenzenta Doktorant bardzo trafnie wybrał temat pracy. Poruszył i zbadał problem wtórnych deformacji i zaburzeń biomechaniki w odniesieniu do wyników leczenia zachowawczego i operacyjnego. Wykazał, że użyta metoda artroerezy istotnie zmniejszyła kąt deformacji Meary'ego oraz kąt Costa-Bartani, natomiast nie przyczyniła się do istotnego zmniejszenia kąta koślawości kości piętowej. W badaniu uzyskano bardzo dobre wyniki zadowolenia chorych z leczenia, wcześniejszy powrót funkcji i tolerancję pełnego obciążania stawu skokowego bez istotnych dolegliwości bólowych. Są to ciekawe wnioski mające wpływ na postępowanie rehabilitacyjne u chorych.

W **drugiej pracy** przeprowadzono badania u pacjentów pediatrycznych mające na celu prospektywną ocenę powrotu do aktywności ruchowej, stopnia natężenia bólu u operowanych dzieci i badania zakresu ruchomości stawu skokowego po leczeniu korekcyjnym. Badanie przeprowadzono na grupie 27 operowanych dzieci w średnim wieku 10 lat chorych w obserwacji 18 miesięcznej .

Doktorant dokonał w tej pracy rzetelnej oceny klinicznej wyników badań własnych. Bardzo dokładnie, a zarazem przejrzysto dla czytającego przedstawił metody zastosowane dla oceny funkcjonalnej badanych chorych. Przedstawił nie tylko wyniki zgodności metody, ale w sposób umiejętny przełożył je na interpretację kliniczną. Udowodnił przydatność metody korekcji i stabilizacji stępu śrubą Spherus. Badania własne Doktoranta pozwoliły ustalić, że długość czasu utrzymania śruby podskokowej nie wpływa na ograniczenie zakresu ruchu jak i aktywności fizycznej po przeprowadzeniu tego typu operacji u dzieci. Ma to ogromne znaczenie przy kwalifikacji pacjentów do takich zabiegów jak i prowadzeniu ich po zastosowanym leczeniu operacyjnym. Świadczy też o kompleksowym podejściu do problemu, którym Doktorant się zajmował.

Trzecia praca to analiza chodu u chorych z objawową stopą płasko-koślawą poddanych leczeniu zachowawczemu i operacyjnemu artroerezą ze stabilizacją Spherus.

Na uwagę zasługuje fakt, że badanie obejmowało również grupę ośmiu chorych, u których przeprowadzono jednoczesowe wydłużenie ścięgna piętowego. W pracy bardzo dokładnie przeanalizowano czynniki wpływające na parametry chodu u operowanych chorych. Zastosowana metodyka pozwoliła na określenie głównych parametrów cyklu chodu, takich jak: czas trwania cyklu, długość kroku, czas trwania poszczególnych faz podporowych, kadencji, prędkości i długości poszczególnych kroków.

Doktorant wykazał, że ocena parametrów chodu w okresie pooperacyjnym w odniesieniu do chorych nieoperowanych różniła się jedynie w zakresie długości kroku. U chorych operowanych wartości kadencji i szybkości chodu wzrosły istotnie w okresie pooperacyjnym.

W wynikach pracy udało się Doktorantowi potwierdzić skuteczność przedstawionej metody leczenia operacyjnego w krótkiej obserwacji klinicznej.

W **Dyskusji** dotyczącej badań własnych Doktorant odnosi się umiejętnie do wyników badań innych autorów.

W tym rozdziale Autor mógł jednak rozpocząć swoje rozważania kosekwentnie od pierwszej publikacji, a nie od trzeciej. Tytuł tego rozdziału, czyli „Podsumowanie Dyskusji” wydaje się trochę niefortunny, powinien brzmieć po prostu „Dyskusja”, ponieważ nie stanowi podsumowania żadnego poprzedzającego rozdziału, a jest w istocie dyskusją i rozważaniem nad interpretacją wyników własnych badań. Dyskusja napisana jest poprawnie, chociaż Autor w tym jak i innych rozdziałach części opisowej pracy mógł dołożyć większej staranności w graficznym układzie tekstu pracy, to znaczy jego wyjustowaniu oraz nie pozostawianiu spójników parataktycznych na końcu wiersza.

Ryciny i tabele we wszystkich czterech publikacjach wraz z opisami są wyraźne i starannie opracowane.

Uzyskane wyniki we wszystkich publikacjach poddano **analizie statystycznej**, w której dobór stosowanych metod i narzędzi statystycznych należy uznać za właściwy.

W ocenie Recenzenta Doktorant w sposób bardzo profesjonalny przedstawił swój komentarz do uzyskanych wyników. Całościowo, wszystkie trzy publikacje w sposób staranny i klarowny prezentują zastosowane analizy w formie tabel z wartościami liczbowymi, procentowymi i poziomem istotności, jak również odpowiednim komentarzem. Precyzyjnie zaprezentowane dane i analizy statystyczne znajdujące odzwierciedlenie w formie rycin i tabel znacznie ułatwiają poznanie przedstawionego materiału. Opublikowany materiał stanowi znaczącą wartość naukową ze względu na wybór tematów badań, sposób opracowania wyników oraz przystępność przekazu mającego wymiar praktyczny dla zastosowania w codziennej pracy klinicznej.

Cytowane **piśmiennictwo** zawarto w **rozdziale 7**. Znajduje się tam 81 pozycji cytowanych we wstępie pracy i obejmujące pozycje polskie i zagraniczne powoływane w tekście opublikowanych artykułów medycznych wg. systemu vancouverkiego. Większość cytowań pochodzi z ostatnich lat, a zakres przytaczanej w tekście literatury podkreśla aktualność podjętej tematyki badań.

Rozprawę doktorską w **rozdziale 8 i 9** Autor kończy streszczeniami pracy w języku polskim i angielskim.

Podsumowując, praca od strony redakcyjnej przygotowana została poprawnie, układ jest czytelny i nie zaburza logiki rozumowania. Od strony merytorycznej, dysertacja zasługuje na uznanie i nie budzi zastrzeżeń. Wielokierunkowość przeprowadzonych badań i uzyskane wyniki posiadają nie tylko walory poznawcze, ale również znaczenie praktyczne implikujące prawidłowe podejście kliniczne do omawianego problemu. Doktorant wykazał się dużą wiedzą teoretyczną oraz umiejętnością samodzielnego rozwiązania problemu naukowego. Ponadto faktem jest, że uzyskane w pracy wyniki mają bezpośrednie odniesienie do codziennej praktyki klinicznej, pokazując wiele, często niedostrzegalnych przez lekarzy aspektów diagnostyczno-terapeutycznych leczenia stopy płasko - koślawej. Co więcej, przeprowadzony przez Doktoranta projekt naukowy zaowocował zbadaniem nie tylko wyników leczenia operacyjnego, ale także wyników po leczeniu zachowawczym. Dowodzi to, że Doktorant w sposób niezwykle umiejętny poddał krytycznej ocenie wyniki badań własnych. Dlatego jestem przekonany, że Rozprawa Doktorska lekarza Andrzeja Bobińskiego pt. „Kompleksowa ocena pacjentów po operacyjnym leczeniu stopy płasko - koślawej z użyciem implantu Spherus” spełnia wymogi stawiane rozprawom naukowym na stopień doktora nauk medycznych określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku dotyczącego Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Mam więc zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie Naukowej Uniwersytetu Opolskiego moją pozytywną ocenę rozprawy i wniosek o dopuszczenie lek. Andrzeja Bobińskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. Dr hab. n. med. Daniel Kotrych

*Kierownik Kliniki Ortopedii Dziecięcej i Onkologii Narządu Ruchu
Centrum Diagnostyki i Leczenia Nowotworów Dziedzicznych
Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie
ul. Unii Lubelskiej 1, 71-252 Szczecin
e-mail: daniel.kotrych@pum.edu.pl, kotrych.szczecin@gmail.com
tel. + 48 91 4253242, +48 91 4253236, mob. +48 501567357*